

Niet goed leesbaar? [Bekijk deze e-mail in je browser](#)

Burgerparticipatie & Democratie

Vier doctoraten in de kijker – CBS en ambtenaren (2)

Welkom!

Welkom bij de nieuwsbrief van ons onderzoeksproject 'Burgerparticipatie & Democratie' aan de Universiteit Gent!

Bedankt voor uw interesse. Via deze nieuwsbrief blijft u op de hoogte van de nieuwste inzichten, evenementen en onderzoeksresultaten. In de komende maanden worden vier doctoraatsstudies afgerond in het kader van dit onderzoeksproject aan de UGent. Elk van de studies werpt nieuw licht op participatie in lokale democratische besluitvorming met de focus op een specifieke lokale actor. Eerder kregen we al inzichten uit het doctoraat van Nina De Smedt dat focust op gemeenteraadsleden. In deze nieuwsbrief komen de inzichten uit het doctoraat van **Willem Goutry** aan bod dat focust op het **college van burgemeester en schepenen (CBS) en lokale ambtenaren**. De komende maanden zullen de doctoraten van onderzoekers Ruben Van Severen en Liese Berkvens nog aan bod komen.

[Meer informatie op onze website](#)

Het college van burgemeester en schepenen en de lokale ambtenaren als sleutelfiguren in participatie

Het **college van burgemeester en schepenen (CBS)** en **lokale ambtenaren** zijn belangrijke actoren in de lokale beleidsvoering. In het klassiek representatief systeem zorgen ambtenaren voor de beleidsvoorbereiding aan de hand van hun expertise en kennis. De gemeenteraad en het college neemt dan een politieke beslissing waarna lokale ambtenaren deze uitvoeren. Doordat steeds meer gemeenten gebruikmaken van burgerparticipatie krijgen ook burgers een grotere rol in dit beleidsvormingsproces. De systeemwereld waarin het CBS en lokale ambtenaren functioneren komt hierdoor dichterbij de leefwereld van burgers. Onderzoeker Willem Goutry focust in zijn doctoraat op hoe het CBS en lokale ambtenaren kijken naar diverse participatievormen en welke rol ze (willen) spelen in dergelijke participatietrajecten.

Onderzoeksmethoden: Survey & diepte-interviews

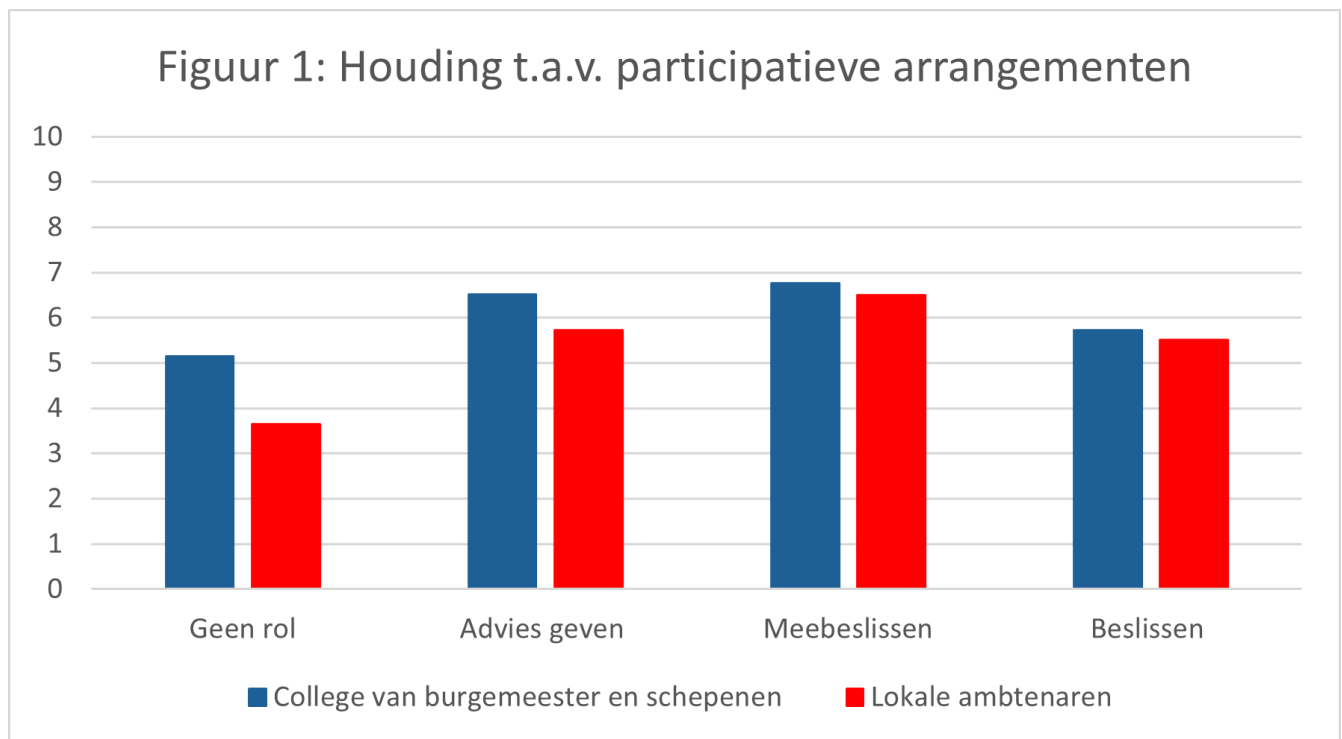
genuanceerd inzicht in hoe uitvoerende politici en ambtenaren naar burgerparticipatie kijken en welke rol ze daarin (willen) spelen.

Belangrijkste onderzoeksbevindingen

1. Houding burgemeesters, schepenen en lokale ambtenaren tegenover diverse participatievormen

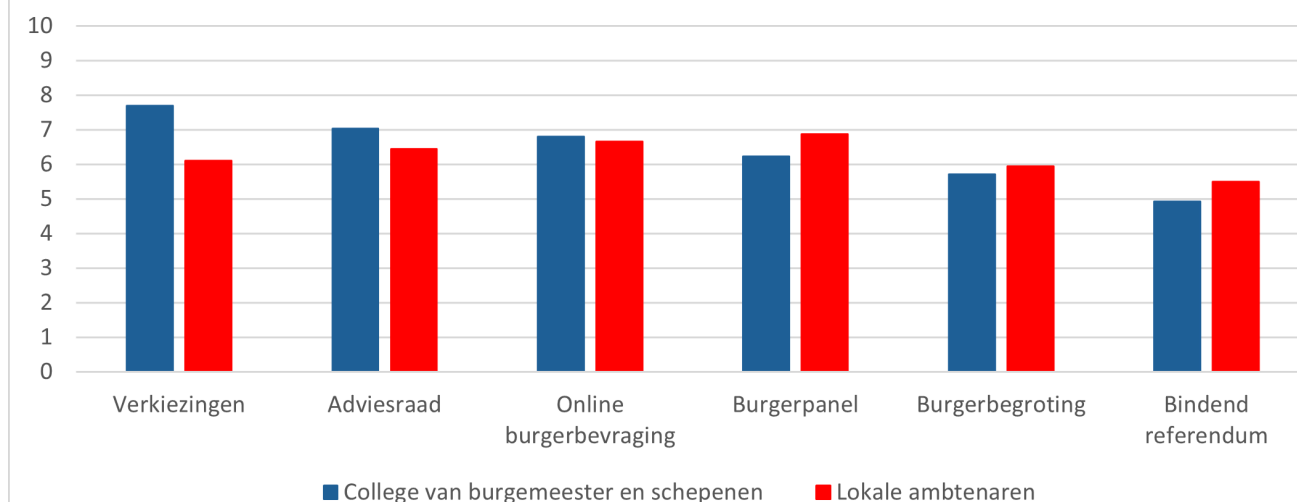
Uit onderstaande figuren blijkt dat er duidelijke verschillen bestaan tussen het college van burgemeester en schepenen (CBS) en lokale ambtenaren in hun houding tegenover participatieve arrangementen en instrumenten. Participatieve arrangementen zijn diverse besluitvormingswijzen waarbij burgers in verschillende mate invloed krijgen (geen, adviserend, meebeslissend en beslissend). Participatieve instrumenten zijn meer concrete vormen van participatie zoals een burgerpanel of referendum.

CBS-leden staan positiever tegenover het klassiek representatief en adviserend arrangement, terwijl ambtenaren hier beduidend lager scoren (zie Figuur 1). Dit wijst op een zekere ambtelijke terughoudendheid ten aanzien van deze meer traditionele kanalen. CBS-leden en lokale ambtenaren verkiezen allebei het **meebeslissend** arrangement als beste scenario om burgers meer inspraak te geven. De scores van het meebeslissend en zelfbeslissend arrangement werden door beide groepen gelijkaardig beoordeeld, wat suggereert dat de kloof in perceptie vooral bij klassieke representatie zichtbaar is.

Een gelijkaardig patroon komt naar voren bij de beoordeling van participatieve instrumenten: CBS-leden zijn uitgesprokener positief over lokale **verkiezingen** en adviesraden, terwijl ambtenaren sterker inzetten op **burgerpanels** en relatief meer openstaan voor bindende referenda (zie Figuur 2). Deze bevindingen duiden erop dat CBS-leden eerder vasthouden aan institutioneel verankerde vormen van participatie, terwijl ambtenaren in bepaalde gevallen ontvankelijker zijn voor meer innovatieve, deliberatieve en directe participatievormen.

Figuur 2: Houding t.a.v. participatieve instrumenten

2. Rol college en lokale ambtenaren in participatieve trajecten

In participatieve trajecten zien politici en lokale ambtenaren hun rol elk vanuit een ander perspectief. Het college van burgemeester en schepenen beschouwt zichzelf vooral als **sturende kracht**. Ze nemen het initiatief om trajecten op te starten en nemen er soms zelf deel aan, reageren op voorstellen, zorgen dat resultaten worden ingebed in beleid en verbinden verschillende actoren met elkaar. Tegelijk zien ze zichzelf ook als **kritische tegenstem** die bepaalde voorstellen in vraag stelt of afremt. Daarnaast vinden ook lokale ambtenaren dat ze een omvattende rol te spelen hebben. Naast hun **klassieke taken** zoals adviseren en beleid uitvoeren, spelen ze ook **nieuwere rollen** zoals het begeleiden van participatieve processen, actoren samenbrengen en erover waken dat alles efficiënt en effectief verloopt.

In de praktijk vullen beide groepen hun rol nog verder in. Het CBS treedt op als mentor die het traject steunt en legitimiteit geeft, of als uitdager die bepaalde keuzes in vraag durft te stellen. Ambtenaren nemen de rol van co-creator op, waarbij ze samen met burgers ideeën uitwerken, of van criticus die net als politici de inhoud en het proces durft te bekritisieren.

Het patroon is duidelijk: het CBS zorgt vooral voor richting en legitimiteit, terwijl ambtenaren de nadruk leggen op proces en uitvoering. Bij **top-down cases**, zoals referenda en burgerpanels, zijn de rollen tussen beide actoren strak verdeeld: politici bepalen de thema's en proceskeuzes, ambtenaren werken het proces uit en faciliteren de uitvoering ervan. Bij **bottom-up trajecten**, zoals burgerinitiatieven, verloopt dit losser: politici vertalen voorstellen van burgers naar bestaand beleid, terwijl ambtenaren het participatief proces begeleiden en politieke beslissingen uitvoeren.

Conclusie

Ons onderzoek toont dat zowel het CBS als lokale ambtenaren doorgaans **positief** staan **tegenover participatie** en een **brede rol** (willen) opnemen, vaak in trajecten die ze zelf initiëren. Het CBS geeft daarbij vooral de voorkeur aan traditionele vormen, terwijl ambtenaren eerder adviserende vormen verkiezen. Daarmee wordt duidelijk dat lokale besturen grenzen stellen aan de mate van burgerinspraak. Het CBS combineert de rol van sturende kracht met die van kritische tegenstem, terwijl ambtenaren klassieke taken vervlechten met nieuwere rollen zoals procesbegeleiding. Zo blijven beide actoren, naast hun **sleutelrol** in het representatief klassiek systeem, ook bepalend in lokale participatieve trajecten.

Bestel [hier](#) ons boek 'Lokale democratie in Vlaanderen'

Lokale democratie in Vlaanderen

Het is één van de grote uitdagingen van deze tijd: hoe houden we de democratie sterk en gezond? Heel wat tekelen wijzen op ontevredenheid over de werking van die democratie en een laag vertrouwen in de bijbehorende politieke instellingen. Meer mensen lijken bovendien het concept 'democratie' zelf in vraag te stellen.

Dit boek is de weerslag van een onderzoek naar democratie en burgerparticipatie in Vlaanderen. Het onderzoek heeft een duidelijke lokale focus. Dat is niet toevallig: de meeste experimenten met democratische vernieuwing ontstaan in onze steden en gemeenten. Het lokale bestuur staat het dichtst bij het dagelijkse leven van de burgers. Beleidsbeslissingen laten zich er meteen voelen. Vaak hoopt men dat vernieuwing op het lokale niveau ook een leerschool biedt voor een betere werking van de democratie op alle niveaus.

Het boek bestaat uit drie delen. In een eerste deel geven we de bredere context mee van het Vlaamse lokaal bestuur. In een tweede deel presenteren we onze onderzoeksresultaten. In een derde deel gaan we de vergelijkende toer op: zien we verschillen en gelijkenissen in hoe de diverse actoren kijken naar lokale democratie en burgerparticipatie?

Over de auteurs

Drie vakgroepen van de Universiteit Gent sloegen de handen in elkaar om dit boek te schrijven: de vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management (Bram Verschuere, Tessa Haesevoets en Liese Berkvens), de vakgroep Politieke Wetenschappen (Kristof Steyvers, Bram Wauters, Gilles Pittoors, Willem Goutry en Nina De Smedt) en de vakgroep Ontwikkelings-, Persoonlijke- en Sociale Psychologie (Arne Roets en Ruben Van Severen).

Lokale democratie in Vlaanderen

De kijk van burgers, middenveld, politici en ambtenaren

Bram Verschuere
Tessa Haesevoets
Gilles Pittoors
Arne Roets
Kristof Steyvers
Bram Wauters
(redactie)

Consulteer deze publicatie online
Dit boek maakt deel uit van het online platform MATCONNECT, het kennisportaal omtrent de organisatie en werking van lokale besturen: www.matconnect.be

ISBN: 978-90-434-7039-0

9 789902 437039
www.vandenbroele.be

GASPAR

SOCIALE PSYCHOLOGIE

VAKGROEP BESTUURSKUNDE EN PUBLIEK MANAGEMENT

Copyright © 2025 Universiteit Gent, All rights reserved.

Want to change how you receive these emails?
You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

